

USNESENÍ

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Blanky Kapitánové a soudkyně JUDr. Ivety Veselé a Mgr. Zdeňky Winklerové ve věci

žalobce: **Liem L.V.**, narozený dne xxx
bytem xxx
zastoupený advokátem Mgr. Ladislavem Robotkou
sídlem Hlinky 155/86, 603 00 Brno

proti
žalované: **PROFI CREDIT Czech, a. s.**, IČO 61860069
sídlem Klimentská 1216/46, 110 00 Praha 1

o zaplacení 101 166,99 Kč s příslušenstvím, k odvolání žalobce proti usnesení Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 1. března 2022, č. j. 41 C 258/2019 - 142,

takto:

Usnesení soudu prvního stupně **se potvrzuje.**

Odůvodnění:

1. Napadeným usnesením soud prvního stupně nepřiznal žalobci osvobození od soudních poplatků pro řízení o dovolání proti rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 26. 8. 2021, č. j. 25 Co 196/2021-107.
2. Takto rozhodl v řízení, v němž žalobce podal dovolání proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 26. 8. 2021, č. j. 25 Co 196/2021-107, a požádal o osvobození od soudních poplatků pro dovolací řízení, protože jej obvodní soud vyzval, aby ve lhůtě 7 dnů zaslal soudu vyplněný formulář (vzor 58 o. s. ř.) s aktuálními informacemi a datem. V prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce (dále jen „Prohlášení“), žalobce uvedl, že je ženatý a má dvě nezletilé děti. Jeho pravidelný měsíční příjem činí 28 109 Kč čistého a příjmy jeho manželky dosahují částky 27 000 Kč čistého měsíčně. Ke svým závazkům uvedl, že má dluh u společnosti PROVIDENT a.s. ve výši 30 000 Kč, který splácí částkou 1 000 Kč/měsíc, a dále dluh na bydlení ve výši 350 000 Kč. K dalším výdajům doplnil, že platí místní poplatky a energie (1 500 Kč), hypotéku (5 000 Kč) a nájemné (5 000 Kč). Jako další okolnost, která by mohla mít vliv na přiznání poplatkového osvobození, uvedl, že jeho manželka má 12 exekucí vlivem finanční pasti a také dluhy u přátel a známých. Své dluhy, jakož ani dluhy manželky, však nikterak nedoložil.
3. Soud prvního stupně opřel své rozhodnutí o ust. § 138 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, (dále jen „o. s. ř.“), a shledal, že žádosti žalobce nelze vyhovět. S odkazem na judikaturu Nejvyššího soudu konstatoval, že soud při posuzování žádosti o poplatkové osvobození přihlíží k celkovým majetkovým poměrům žadatele, k výši soudního poplatku, k nákladům, které si pravděpodobně vyžádá dokazování, k povaze uplatněného nároku a k dalším podobným okolnostem. U fyzických osob bere v úvahu také jejich zdravotní stav, sociální poměry apod. a přihlíží také k možnostem účastníka opatřit si prostředky k úhradě soudního poplatku. V případě, že s ohledem na celkové zhodnocení všech okolností žadatel jeho poměry nedovolují zaplacení soudního poplatku a úhradu dalších výdajů spojených s řízením, je soud povinen přiznat mu poplatkové osvobození. Objektivní nedostatek finančních prostředků se totiž nemůže stát

překážkou přístupu k soudu. Zdůraznil také, že břemeno tvrzení i důkazní ohledně skutečností rozhodných pro posouzení toho, zda poměry žadatele odůvodňují poplatkové osvobození, je na žadateli, který je tak povinen soudu vylíčit a věrohodně doložit svou majetkovou, sociální a výdělkovou situací.

4. Následně uvedl, že žalobci doručil vzor 58 o. s. ř. spolu s výzvou, aby tento formulář zaslal řádně vyplněný soudu zpět ve lhůtě 2 týdnů včetně doložení stavu bankovního účtu za poslední 3 měsíce a sdělení důvodu vzniku dluhů, půjček aj., přičemž žalobce poučil, že nebude-li výzvě v uvedené lhůtě vyhověno a žadatel dostatečně neobjasní své osobní, majetkové a výdělkové poměry či uvede nepravdivé informace, bude mít soud za to, že pro osvobození od soudních poplatků nejsou splněny podmínky. Následně vyšel z údajů uvedených v Prohlášení a uzavřel, že majetkové poměry žalobce osvobození od soudních poplatků neodůvodňují, neboť jeho majetkové a výdělkové poměry nejsou natolik dobré, že by odůvodňovaly vyhovění jeho žádosti. Žalobce je zaměstnán a pobírá stálý měsíční příjem, stejně jako jeho manželka, která s ním žije ve společné domácnosti. Ohledně půjček konstatoval, že žalobce nedoložil ani jejich vznik, ani výši splátek, a nedoložil ani nájemní či hypoteční smlouvu, tudíž soud nemohl považovat za prokázaná jeho tvrzení o výdajích na hypotéku a nájemné. Proto mu osvobození od soudních poplatků nepřiznal.
5. Proti tomuto usnesení podal žalobce včasné a přípustné blanketní odvolání, které k výzvě soudu doplnil o argumentaci, že svá tvrzení o majetkových poměrech dostatečným způsobem doložil, tudíž měl soud prvního stupně přijmout závěr, že majetkové poměry žalobce neumožňují zaplacení soudního poplatku a že ochrana jeho zájmu i s přihlédnutím k historii a povaze sporu převyšuje fiskální zájem státu na úhradě soudního poplatku. Soud prvního stupně tak dle něj dospěl k nesprávným skutkovým zjištěním, respektive hodnotil důkazy jako nedostatečné, přičemž kladením neúměrného procesního břemene na žalobce došlo i k nesprávnému právnímu posouzení věci. K podkladům uvedl, že není v jeho možnostech shromáždit je ve lhůtě stanovené pro odůvodnění odvolání, avšak v průběhu odvolacího řízení je doplní, a to zejména jde-li o závazky a vývoj jeho finanční situace, kdy byl dlouhá léta zatížen nezákonnou exekucí vedenou ve prospěch žalované, a pro zajištění potřeb rodiny a hrazení závazků mu po tuto dobu nezbývaly dostatečné finanční prostředky. Na závěr navrhl, aby odvolací soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení, případně aby rozhodnutí změnil tak, že mu přizná osvobození od soudních poplatků v plném rozsahu.
6. Odvolací soud přezkoumal napadené usnesení v rozsahu podaného odvolání včetně řízení, které předcházelo jeho vydání (§ 212 ve spojení s § 212a odst. 1, 5, 6 o. s. ř.), aniž k tomu nařizoval jednání (§ 214 odst. 2 písm. c) o. s. ř.), a dospěl k závěru, že odvolání **není** důvodné.
7. Podle § 138 odst. 1 věty první o. s. ř. může předseda senátu na návrh přiznat účastníkovi zčásti osvobození od soudních poplatků, odůvodňují-li to poměry účastníka a nejde-li o svévolné nebo zřejmě bezúspěšné uplatňování nebo bránění práva; přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvláště závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno.
8. Osvobození od soudních poplatků je institutem, jenž má především chránit přístup osob k soudní ochraně ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Právo domáhat se stanoveným způsobem svých práv u nezávislého a nestranného soudu má každý, tedy i ten, kdo nemá dostatek finančních prostředků na zaplacení soudního poplatku. Proto zákon upravuje situace, kdy lze účastníkovi poplatkovou povinnost prominout. Je však nutno zdůraznit, že se jedná o výjimečné opatření, které lze aplikovat pouze v odůvodněných případech, kdy existuje reálné riziko, že účastník nebude schopen uhradit vyměřený soudní poplatek, a bude mu tak fakticky odepřen přístup k soudní ochraně práv a oprávněných zájmů. Zásadou pak je, že účastník řízení má

povinnost zaplatit soudní poplatek alespoň v symbolické výši, aby pocíťoval odpovědnost spojenou se zahájením a vedením soudního (v daném případě dovolacího) řízení. Přiznat osvobození od soudních poplatků v plném rozsahu lze proto pouze ve zcela mimořádných případech a po důkladném posouzení celkových poměrů žadatele. Jak správně připomněl obvodní soud, pro rozhodnutí o osvobození od soudních poplatků jsou významné celkové majetkové poměry žadatele posuzované ve vztahu k výši soudního poplatku, k nákladům, které si pravděpodobně vyžádá dokazování, k povaze uplatněného nároku a k dalším podobným okolnostem (*srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 4. 2014, sp. zn. 25 Cdo 568/2014*). U fyzických osob bere soud v úvahu také jejich sociální poměry, zdravotní stav apod. Přihlédne nejen k výši příjmů žadatele a množství disponibilních finančních prostředků, ale též k jeho možnosti si tyto prostředky opatřit, jakož i k důsledkům, které by pro jeho poměry mohlo mít zaplacení příslušného soudního poplatku, případně jiných plateb v příslušném řízení předpokládaných (*srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 7. 2013, sp. zn. 29 Cdo 1301/2013*). Celkové majetkové poměry žadatele navíc nelze zkoumat pouze ve vztahu k účastníkovi, jenž se domáhá osvobození od soudních poplatků, ale i s přihlédnutím k poměrům v jeho rodině, např. k příjmům a majetku jeho manžela (manželky), žijí-li ve společné domácnosti, neboť i tyto ostatní poměry ovlivňují závěr, zda účastník je či není schopen zaplatit soudní poplatky a nést další výdaje spojené s řízením (*viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2018, sp. zn. 29 Cdo 1485/2017*). Je třeba také zdůraznit, že sama okolnost, že účastník své stávající poměry subjektivně vnímá jako poměry (krajně) tíživé, ještě nepředstavuje důvod, pro nějž by již byly splněny podmínky ve smyslu § 138 odst. 1 o. s. ř. (*shodně Svoboda K. a spol.: Občanský soudní řád, 1. vydání, 2013, nakladatelství C. H. Beck, strana 484 – 488*). Domnívá-li se proto účastník, že splňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků, je na něm, aby tvrdil i prokázal své majetkové poměry odůvodňující osvobození od soudních poplatků (*srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 1. 2016, sp. zn. 23 Cdo 3007/2015*). Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud jeho finanční a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje (*srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, sp. zn. 7 Azs 343/2004, jehož závěry lze aplikovat obdobně na občanské soudní řízení*).

9. S přihlédnutím ke shora uvedeným judikатурním závěrům odvolací soud uzavřel, že soud prvního stupně postupoval správně, pokud žalobci nepřiznal osvobození od soudních poplatků ani zčásti, neboť z předloženého Prohlášení vyplývá, že žalobce disponuje pravidelným měsíčním příjmem ve výši kolem 28 000 Kč čistého a jeho manželka, s níž sdílí společnou domácnost, je rovněž výdělečně činná a její čisté příjmy se pohybují kolem 27 000 Kč měsíčně (tyto příjmy nebyly doloženy). Dle Prohlášení tak příjmy do rodinného rozpočtu činí cca 55 000 Kč, což lze považovat za dostatečné výdělky pro řádné splnění poplatkové povinnosti z dovolání, přičemž s ohledem na charakter sporu nelze v tuto chvíli očekávat žádné další výdaje spojené s dovolacím řízením (jako např. zálohy na znalecké posudky atp.). Pokud jde o tvrzené výdaje žalobce, je pravdou, že tyto nebyly nikterak doloženy. Ačkoli z obsahu spisu nevyplývá, že by byl žalobce obvodním soudem vyzván mj. ke sdělení důvodu vzniku svých dluhů a půjček a upozorněn, že neobjasní-li dostatečně své poměry, bude mít soud podmínky pro poplatkové osvobození za nesplněné, nemá to na rozhodnutí odvolacího soudu v tomto případě žádný vliv. Žalobce je totiž právně zastoupen advokátem, jemuž musí být známa citovaná judikatura vyšších soudů, z níž jednoznačně vyplývá povinnost žadatele vylíčit detailně své majetkové a sociální poměry a tyto také doložit. Žalobce navíc neuvedl své poměry na pravou míru ani v rámci podaného odvolání, kdy si musel být již prokazatelně vědom následků s tím spojených, přičemž ani nepožádal soud o poskytnutí lhůty k předložení požadovaných dokumentů. Odvolací soud tak nemohl přihlédnout k tvrzeným výdajům v podobě hypotéky, nájmu a splátek půjček, jelikož nebyly nikterak doloženy. K tvrzeným exekucím manželky žalobce odkázal na „srážky ze mzdy“, které však k Prohlášení nepřiložil, přičemž součástí spisu je pouze sdělení o výši provedených srážek ze mzdy za prosinec 2020, z něhož tak nelze učinit závěr o současných exekucích žalobcovy manželky. Odvolací soud k němu

navíc podotýká, že je zde uveden čistý příjem manželky žadatele ve výši 53 783 Kč, což je podstatně více, nežli bylo uvedeno (a nedoloženo) žadatelem v Prohlášení.

10. Kromě shora uvedeného odvolací soud doplňuje, že žalobce v odůvodnění svého odvolání uvedl, že doplní podklady k závazkům a vývoji své finanční situace, kdy byl dlouhá léta zatížen nezákonnou exekucí, a k zajištění potřeb rodiny a hrazení závazků mu tak po tuto dobu nezbývaly dostatečné finanční prostředky. Nejen tedy, že žalobce avizované dokumenty soudu nedoložil, a neunesl tak své důkazní břemeno, ale za nedostatečná lze považovat již jeho tvrzení, dle kterých mu v důsledku nezákonné (již skončené) exekuce nezbývaly (v minulosti) dostatečné finanční prostředky. To, že by mu aktuálně chyběly finanční prostředky k úhradě soudního poplatku, případně z jakých důvodů, když jeho příjmy jsou trvalé a dostatečně vysoké, ve svém odvolání blíže nerozvedl ani nedoložil, a proto odvolacímu soudu nezbylo než vycházet z jeho prokázaných příjmů, které (shodně s obvodním soudem) zhodnotil jako dostačující pro úhradu soudního poplatku z dovolání.
11. S ohledem na shora popsané důvody tak odvolací soud napadané usnesení soudu prvního stupně dle § 219 o. s. ř. jako věcně správné potvrdil.

Poučení:

Proti tomuto usnesení **není** dovolání přípustné (§ 238 odst. 1 písm. i) o. s. ř.).

Praha 4. května 2022

JUDr. Blanka Kapitánová v. r.
předsedkyně senátu